

Idéplattform

Idéplattformen är ett levande dokument för Män för Jämställdhet och senast reviderat vid årsmötet 2013-04-21

Män för Jämställdhet verkar:

- För jämställdhet.
- För kvinnofrid.
- Mot mäns våld och övergrepp.

Män för Jämställdhet är en organisation för män och kvinnor som vill verka för jämställdhet, för kvinnofrid och mot mäns våld. Vi verkar med särskilt fokus på män och pojkar, och deras förhållningsätt till andra människor och till sig själva. Vi delar uppfattningen att människor värderas olika beroende på om vi är män eller kvinnor och beroende på vilken sexuell läggning vi har. Vi inordnas alla i en hierarkisk ordning baserad på kön – könsmaktsordningen – som vi föredrar att kalla könsmaktsordnandet.

Män och pojkar tjänar visserligen på situationen på många sätt, men vi anser att även män och pojkar i själva verket har möjlighet till bättre liv utan de destruktiva förväntningar och mönster som följer av könsmaktsordnandets styrande föreställningar om manlighet. Men självklart räcker en insikt om det underordande som drabbar kvinnor och flickor som motivation för att även män ska engagera sig i förändring.

Vägen till jämställdhet är en process som bland annat innebär följande:

- Medvetenhet om könsmaktsordnandets orättvisor och hur föreställningarna kring kön påverkar både kvinnor och män.
- Ifrågasättande och synliggörande av könsmaktsordnandet och föreställningarna kring kön.
- En förändring av samhället för ekonomisk, social och politisk rättvisa mellan könen och där enskilda personer oavsett kön eller sexuell läggning har frihet att utveckla sina identiteter och få sina lika rättigheter.

Ett medlemskap i Män för Jämställdhet är en viljeyttring att delta i en process för att bli mer medveten och för att förändra. Män för Jämställdhets vision är ett samhälle fritt från alla former av våld, förtryck och orättvisor.

Kön och makt

Det finns många vantolkningar och missförstånd kring begreppet könsmaktsordningen, i synnerhet från de som menar att samhället inte är ojämnt eller som inte erkänner gruppen mäns större makt och inflytande. För oss betyder begreppet inget annat än ett förtydligande av begreppet ojämnt. Det anger på ett tydligare sätt att samhället och våra liv ännu påverkas av och ordnas utifrån vilket kön vi fötts med samt vilken sexuell läggning vi har, och att detta ordnande får olika konsekvenser för kvinnor och män i fråga om makt, inflytande och värde.

Könsmaktordningen är alltså inget annat än ett begrepp som beskriver tillståndet i ett samhälle där det råder ojämställdhet. Det är inte konstigare än att tala om att det i ett rasistiskt samhälle på motsvarande sätt råder en etnicitetsmaktordning.

Könsmaktsordningen är alltså ett tillstånd som upprätthålls genom handlingar, genom ett görande. Den beskriver inte ett fast tillstånd som inte går att förändra. Därför har det alternativa begreppet könsmaktsordnandet lanserats och som vi föredrar att använda. Ett vanligt missförstånd är att könsmaktsordnandet enbart medför makt och privilegier för män. Vi menar att könsmaktsordnandet ger män större chanser till makt och inflytande i förhållande till kvinnor men att det samtidigt skadar och medför svårigheter för många män.

Ett annat vanligt missförstånd är att könsmaktsordnandet enbart avser förhållandet mellan gruppen män och gruppen kvinnor. Men Könsmaktsordnandet avser i själva verket även förhållandena inom dessa grupper. Det påverkar även maktförhållanden och ageranden mellan män, och är en viktig faktor till att förstå mäns våld mot män liksom homofobi. Vidare är det ett vanligt missförstånd att det enbart är män som står för könsmaktsordnandet - i själva verket bidrar individer oavsett kön. Men mer avgörande är kanske att könsmaktsordnandet starkt påverkar traditioner, tankesätt, normer och praktiker i en lång rad samhällsinstitutioner såsom arbete, trossamfund och religion, idrott, skola med mera. Därför är avskaffandet av könsmaktsordnandet också en strukturell och politisk fråga.

En orättfärdig och oacceptabel situation

Kvinnor och flickor underordnas systematiskt män och pojkar bara för att de är just kvinnor och flickor. Detta hindrar dem från att utöva sina fulla mänskliga rättigheter. Underordnandet skadar enskilda kvinnor och skapar hinder i deras liv både privat och i den offentliga sfären. Män för jämställdhet vill ändra denna orättfärdiga situation.

Bristerna i jämställdheten i Sverige är många. Några exempel:

- Vi har en starkt könssegregerad arbetsmarknad.
- Kvinnor är överrepresenterade inom deltidstjänster och låglöneyrken.
- Kvinnor är underrepresenterade som ledare och beslutsfattare.
- Män tar inte lika stort ansvar för föräldraskap, vård av anhöriga och obetalt arbete i hemmet.
- Kvinnors hälsoproblem prioriteras inte lika högt som mäns.
- Mäns våld och övergrepp mot kvinnor är ett utbrett problem.
- Prostitution och människohandel av främst kvinnor och flickor fortsätter.
- Stora mängder pornografi, som ger uttryck för en skev kvinnosyn, produceras och konsumeras alltjämt.
- Lagstiftningen och dess tillämpning i exempelvis våldtäktsmål är inte jämställd.

Ojämställdhetens grund

Den bristande jämställdheten förs över från generation till generation när flickor och pojkar formas till att bli kvinnor och män i linje med könsmaktsordnandets snäva föreställningar om kvinnligt och manligt. Utvecklingspsykologiska studier visar mönster redan i hur nyfödda flickor och pojkar behandlas och bemöts på olika sätt. Exempelvis tolkas och bemöts ett barns gråt på olika sätt beroende på om det är en flicka eller pojke.

Alla individer påverkas inte på samma sätt, men alla påverkas på något sätt av föreställningarna kring kön. De påverkar oss mycket djupare än vad vi ofta är medvetna om. Föreställningar om kön och om köns olikheter påverkar vår syn på oss själva som kvinnor och män. De påverkar våra relationer till människor av alla kön, våra beteenden, värderingar och attityder. Allt i livet är genomsyrat av idéerna om kön.

I vårt samhälle ses maskulinitet som norm och som överordnad femininitet. Detta leder till att män och pojkar ofta utvecklar dominansbeteenden, utan att uppfatta sitt eget överordnande, och till att kvinnor och flickor ofta formas till att omedvetet underordna sig. Samt att de flesta människor oavsett ålder underordnar sig föreställningen att det bara finns två kön.

Mot trycket på flickor – och på pojkar

Alla utsätts för ett starkt tryck att införliva föreställningarna om kön. Tack vare kvinnorörelsens enträgna arbete har det blivit allt mer tydligt hur våra idéer om kvinnlighet ofta är förtryckande och kan skada kvinnors självbild. Men när det gäller förståelsen för hur män och pojkar formas i det ojämsställda systemet har vi inte kommit lika långt.

Det är lätt att tro att mäns överordnande som grupp betyder att män fritt väljer innehållet i sina liv, att manliga beteenden på något sätt skulle vara en rättvisande bild av vilka män, i någon djupare mening, är. Att manlighet är norm gör att vi har svårt att se de snäva regler som social manlighet bygger på. Visserligen är varje man, precis som alla människor, alltid ansvarig för sina egna handlingar, men för att skapa möjlighet till förändring bort från destruktiva beteendemönster av överordnande är det viktigt att förstå hur dessa uppstår. En central insikt är då att könsmaktsordnandet verkar skadande även på män.

Män och pojkar formas under ett hårt tryck – främst under uppfostran, av andra män och till exempel inom idrotten, i skolan, på arbetet, genom mansbilden i medierna m.m. I könsmaktsordnandet förväntas en man tåla smärta, inte vika undan, inte gråta, inte känna för mycket, inte ge uttryck för svaghet eller osäkerhet. Han ska klara sig själv, prestera, vara en vinnare och kunna hantera farliga situationer. Dessa omänskliga krav förminska och begränsar mäns livsutrymme. Att till exempel inte ha tillgång till gråten för att få utlopp för känslor av rädsla eller oro är direkt hämmande för att återhämta sig från smärtsamma händelser.

Trycket från andra män blir tydligast när en man går utanför gränserna för vad en man förväntas göra. Han beskylls för att vara "böj" eller "kärring", stängs ute från gemenskapen eller drabbas till och med av våld. På samma sätt är det med kränkningar som sker mot män inom militären eller inom idrotten; de är en del av det förtryck som får män att agera i linje med föreställningar om en aggressiv och destruktiv maskulinitet.

Parallellt med bilden av männen med makt och privilegier finns alltså en mer komplex bild av mäns liv. Den destruktiva maskuliniteten leder till att män är överrepresenterade i självmordsstatistik, i olyckor, i missbruk, som våldsoffer, till att män ofta har svaga sociala nätverk och är mer isolerade, har svårt att uttrycka känslor och lever kortare liv. Att nästan alla som begår brott är män kan också ses som tecken på svårigheter att leva bra liv. De könsmonster som skapar bristen på jämställdhet i samhället tycks med andra ord också skapa stora problem för män själva.

Mot mäns våld

Att bidra till att avskaffa mäns våld, och att verka för kvinnofrid, är vår största och viktigaste uppgift. Mäns våld mot kvinnor, barn och andra män är ett av de allvarligaste uttrycken och orsakerna till den bristande jämställdheten. Våldet leder först och främst till ett oerhört lidande men också till mycket höga kostnader för samhället. Frågan som ska ställas är inte vad förebyggande åtgärder kostar, utan snarare vad det kostar att inte göra tillräckligt.

Vår syn är att våld alltid handlar om makt och/eller kontroll. Känslor av makt finns ofta med i bilden även i samband med sexuella övergrepp. Det är alltid ett beslut från förövarens sida att ta till våld. Orsakerna till och ansvaret för våldet ligger helt och hållet hos förövaren. Detta gäller alltid oavsett hur förövaren säger att han känner sig. Det finns alltid alternativ till våld.

Långt ifrån alla män utövar våld och begår övergrepp, men av de som utövar våld och begår övergrepp är nästan alla män. Våldsamt eller aggressivt beteende är med andra ord inte medfödda egenskaper hos män. Den absolut viktigaste förklaringen till att en man tar till våld är att han har införlivat föreställningar om kön och makt. Han tycker att han har rätt att ta till våld. Han har med andra ord accepterat könsmaktsordnandets styrande mönster.

Ibland förklaras mäns våldsutövande av andra orsaker, exempelvis upplevt våld under uppväxten, av alkoholpåverkan, av psykisk sjukdom med mera. Sådana faktorer kan medverka och bör förstås i de enskilda, individuella fallen. I Män för Jämställdhet uppfattar vi dock det strukturella könsmaktsordnandet som den viktigaste orsaken och förklaringen till mäns våld.

Aktion för förändring

Män för Jämställdhet vill engagera både män och kvinnor som vill bidra till eller stödja förändringsarbete för jämställdhet och mot mäns våld med fokus på pojkar och män. Vi ser det som

särskilt viktigt att just män visar sitt engagemang för jämställdhet och mot mäns våld i handling. Detta eftersom många mäns tystnad och passivitet i dessa frågor bidrar till att upprätthålla dagens oacceptabla situation. Det duger inte att "i princip" vara för jämställdhet men sedan inget göra. Ingen är opåverkad av könsmaktsordnandet. Alla kan lära sig mer om sig själv och utvecklas, alla kan påverka sin närmaste omgivning. Med kunskap, mod och uthållighet så går det.

Män för Jämställdhet vill:

- Inspirera män till att reflektera över sig själva och till att våga synliggöra och ifrågasätta sina åsikter och idéer om kvinnor och män och om sexualitet.
- Uppmuntra män att bryta med förtryckande manliga attityder och också, på ett positivt sätt, stötta och utmana andra män att göra detsamma - vi framhåller att det inte finns någon som helst motsättning mellan att vara man och att vara emot könsmaktsordnandet och manligt överordnande.
- Uppmuntra i synnerhet fäder, men även mödrar, att dela lika på föräldraledigheten.

Vi hyllar mångfald bland kvinnor och män som en befriande riktning bort från könsförtrycken. Vi vänder oss mot alla uttryck för homofobi, främst för att det är kränkande mot homosexuella personer, men också för att det syftar till att hålla alla människor på plats i begränsade könsroller.

Samverkan och påverkan

Män för Jämställdhet vill bidra till förändring i bred samverkan och dialog med organisationer och aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor. Vi ser organisationer inom kvinnorörelsen och rörelsen för lika rättigheter för hbtq-personer som viktiga partners. Ledargestalter – såväl formella som informella – är nyckelpersoner för att åstadkomma förändring. Att skapa en dialog med ledare på olika nivåer och inom olika sektorer i samhället är därför en viktig del av vårt arbete.

Jämställdhet är en global fråga som kräver ett gränsöverskridande förändringsarbete. Internationell samverkan ser vi som en stimulerande möjlighet att lära av andras idéer likväl som en möjlighet att ge konkreta bidrag till, och visa vårt engagemang för, alla kvinnor och män oberoende av nationalitet.

Kunskapsförmedling och kompetensutveckling

Män för Jämställdhet vill i nära relation till forskning om kön och sexualitet, och genom faktainsamling och analys, öka vår egen och andras kunskap om:

- Könsmaktsordnandets påverkan på barn, vuxna och på människors relationer.
- Hur manlighet och manliga beteendemönster genereras.
- Mäns våld och dess underliggande orsaker.
- Hur olika samhällsinstitutioner såsom skolan, arbetet, idrotten, media m.fl. inverkar på skapandet av mäns könsidentiteter.
- Hur motståndet till förändring ser ut.
- Kommunikationsmetoder som når män och pojkar och en bredare allmänhet.
- Strategier och metoder som möjliggör ökad jämställdhet på samhälls-, organisations-, grupp- och individnivå samt på sikt ett avskaffande av mäns våld.

Vi ser föräldrar och människor som arbetar professionellt eller ideellt med unga som en viktig målgrupp för att skapa långsiktig förändring. Vi får dock inte inskränka arbetet för ökad jämställdhet till att enbart riktas mot unga utan att det måste innebära alla om vi skall se en förändring av samhället.

Mot alla maktordnanden

Vi är medvetna om att vi alla är formade av könsmaktsordnandet men även av ett klassmaktordnande, ett etnicitetsmaktordnande, ett åldersmaktordnande etc. Ett medlemskap i Män för Jämställdhet är inte ett vaccin mot förtryckande beteenden utan snarare en viljeyttring om att delta i en process för att bli mer medveten och för att förändra. Vi eftersträvar att inte föra vidare eller återskapa förtryck av något slag inom eller utom vår egen organisation.

"Nu får det vara nog"

Initiativet till Män för Jämställdhets ursprung - Manliga nätverket - togs av männen i Rädas Barnens styrelse 1993 och var en reaktion mot våld och övergrepp utförda av män. "Nu måste männen själva göra något åt det manliga våldet", skrev de. Män för Jämställdhet ser våldet som ett av samhällets

största problem. Fysisk och psykisk misshandel är förnedrande och förtryckande. Det gäller oavsett om det är kvinnor eller män, flickor eller pojkar, som drabbas.

Män för Jämställdhet är en ideell och partipolitiskt obunden organisation som välkomnar alla – kvinnor som män – som vill arbeta för eller stödja Män för Jämställdhets grundläggande idéer. Mer information finns på hemsidan www.mfj.se